

GALAMBOK

— Nézd! — súgta a csöpp asszony, a harmincvolkeilős fiatal asszony és az ablakpárkányra mutatót. Kövér, pirosábú, hófehér, bőgős galamb sétatgatott a keskeny párkányon. — Jaj, de kedves! Nézd csak!

— Mirevaló! — mondtam lelkesen. És így is gondoltam.

Már akkor egy hete nem ettünk meleg ételt. A németeké voltunk; éhezünk. (Ez Nizzában volt, 1940 nyarán.) Hogyan kellene ezt a galambot megkaparintani, de úgy, hogy a kis feleség ne lássa, csak akkor, amikor már a lábasban rotyog. És én máris rotyogásnak hallottam a galamb turbékolását, és szinte éreztem a friss paprikásnak azt az áldott jó, hazai illatát.

Néhány kenyérmorzsát mindenesetre invesztálók a dologba. Am ezzel is igen csínyján kell bánni: tíz deka a napi kenyér-fejadag. „Vorláfing” — plakatozzák a németek. Vagyis hogy egyelőre. Ami azt jelenti, hogy később — még ennyi se lesz.

Öt galamb is csapott a morzsákra; egymást csipve-marya verekedtek érte. Mert nem igaz az, hogy a galamb a legszelídőbb állat. Buta, rossz, lusta, önző madár. Mirevaló hát dédelgetni őket, ha pénzért — persze némettelen időkben — bármely kocsmában töltött-galambot rendelhetek. Nem igaz?

De ha kipusztulnának is innen a németek, pézünk akkor sincs. Ingven kell hozzájutni a galambhoz. Mégpedig úgy, hogy a szembenlevő ötemeleles bérpalotából senki se lássa meg a szörnyű, bűnös merényletet. Azt senki sem veszi ott észre, hogy két ember haldoklik az éhségtől. De ha csak egyetlen galamb életéről lenne is szó, bezzeg nyomban rendőrt szaladnának. Akkor aztán a kellemetlen kérdések a redőrségen! Miből él? Hiszen azt vallotta, hogy magángázó, aki a háború alatt ittrekedt és itt költi a pénzét. Ezért kapta a tartózkodási engedélyt! De hiszen őnt „élve vagy halva” keresik a németek. Tessék: itt a körözüvény! „Lebend oder tob”.

Jójó, de ebből nem eszünk. Hogyan kell megfogni a galambot? Enni, vagy nem enni? — ez itt a kérdés. Csapda? Nincs is, de nem is lenne jó. Vergődik benne a madár. Akkor aztán okvetlen meglátják a manővert valamelyik szemközti ablakból.

— Gyertek, gyertek, tubicám! Idegyertek édes-kedves galambocskáim, itt a jó báci, ad nektek finom morzsáskákat...

Ugyanis észrevettem, hogy az asszonyka belépett a szobába.

— Mely idill! — gúnyolódott. — Nem is tudtam, hogy te ennyire szereted a galambokat. De azért mégse adj nekik kenyeret, mert magunk is csaknem éhen-vesszünk.

Lép se jó. Ekkora madár nem ragad bele. Maradna még a hurok. Várjunk csak! Nézzük csak! Igen, hurokkal! Ez az! Vékony befőttspárga akadt a fiókban. Gyorsan megcsináltam a tenyérnyi hurokot, s észrevétlenül letettem a szoba padlójára.

— Gyere csak ide, Csontocska! (Ez lett a beceneve a légiesre soványodott, csontbőr asszonykának.) Gyorsan! Nyújtsd ki csak a mutató-meg a középső ujjadat. Így. S most tedd le egyenesen a padlóra, mintha két kicsike láb lenne. Jól van. Most indulj el ezzel a két lábacskaival. Gyertek!

A két vékony ujjacska, mint két madárláb, gyanútlanul, félénken meg-megállva lépegetett előre. A kis kísérleti alany nem látta a hurokot.

Nagyot sikított, mikor hirtelen megrántottam a madzagot és a hurok rászorult a két ujjára.

— Megvan! — kiáltottam vidáman.

— Mi van meg? Bolond vagy?

— A találmány. Ki van kísérletezve!

Köpi szemközti, ha nem húst eszünk ma ebédre!

Inkább jelekkel, mintsem szóval megmagyaráztam neki a dolgot.

— Nahát! Ezt a gonosz ördögöt! Csak talán nem gondolod, hogy én ennék szegénykének a húsból?... — Már mért ne ennél? És ha nem lenne itt a németek és ha lenne pénzünk és hoznék egy vágott galambot a vásárcsarnokból?

— Az más. Azt nem látnám, hogy fogják, ölik! Rémes!

— Az a rémes, hogy te még mindig ilyen szentimentális vagy. Valósággal a szádba röpi az ebéd és nem arra tárod ki, hogy megegyed, hanem arra, hogy ilyen ostobaságokat mondj. Ha nem akarod látni a szenvedő galambocskákat, akkor én rá se néz, mert én is egy szenvedő istenállat vagyok, már a kezem is reszket az éhségtől, még majd elhibázom...

Miközben a madzaghurokot óvatosan ki-raktam az ablakpárkányra, az asszonyka úgy tett, mintha könyvet olvasna a diványon, de jól láttam, mint emelgeti a szíve verése a könnyű kis nyári blúzá. Ezenközben így morfordoztam: A galamb senkié. Pa-grafus nem védi. Csak arra kell vigyázni, hogy rajta ne kapjanak, mert akkor már nem igaz, hogy „gazdag idegenek” vagyunk, hanem hatóságot félrevezető ínségesek, akiket tehát ki kell innen utasítani, ha nem kellek a németeknek. De kellek ám nekik! De még mennyire kellek!

De azért mindeme töprengés közepette sem vettem le a szememet a hurokról,

egy pillanatra sem. Ha bálnát akarnék fogni, akkor se lehetne izgalmasabb ez — gondoltam —, mert a horgászat és a vadászat idegfeszültségét egyesíti.

Egy vén, kivert galambmama már csaknem belelépett. De aztán mégis úgy határozott, hogy nem lép bele, ezt az ismeretlen okból körülhatárolt kis térséget nem lesz jó elfoglalni; ellenben szépen, ügyesen benyújtotta a nyakát a hurokba s villámgyorsan kapdosta a hurok széléhez közel eső morzsákat. Türelmetlenül megrántottam a madzagot, de a galamb még idejekorán odábbrebbent, s huss!, elröpült valamennyi.

Dühös káromkodásomra gúnyosan szólalt meg a diványon az én kis párom:

— Na, mi az? Nem állnak kötélnék?

— Először is ez nem kötél, hanem madzag. Másodszor pedig: ha nem az ujjaddal, hanem a nyakkaddal próbáltam volna ki a találmányomat, akkor a nyakánál fogva is megfogtam volna ezt az aljas, vén galambot!

— Nos, a nyakamat teszem rá, hogy te nem fogsz galambot!

Most már mániákusan hintettem a morzsákat. Kenyerem javát már — nem ettem meg, hanem a galamboknak hintetem el, az ablakpárkányon.

Végre! Végre! Egy fiatal, tapasztalatlan, mohó étvágyú galamb a morzsákért folytatott harc hevében belelépett a hurokba! Nagyot ráítottam a madzag végén, elbújva a szoba homályában, nehogy valaki a szemközti ablakokból megláthasson, s boldogan éreztem rajta a vergődő madár súlyát. A galamb beröpült a szobába. Így látja az, aki kívülről figyeli a mesterkedésemet. Beröpült egy galamb a morzsáért a jó bácihoz, aki naphosszat szórja nekik a morzsát. Ezt láthatják a szemközti ház lakói. Nincs ezen semmi különös. Hogy ki már nem röpül a galamb, azt senki se figyeli meg. Nincs itt semmi baj!

A kis feleség nagyot sikoltott, amikor a madzagvégen a galamb beröpült a szobába.

— Megfogtad! Igazán megfogtad! Engedd el azonnal! Te gyilkos!

— Tán bolond vagyok, jógyerek! — kiáltottam lelkesülten, a sikeres horgász izgalmával, akinek azt mondja valaki, hogy dobja vissza a vízbe az ötkilós potyát, amelyet most húzott ki. — Fiatal galamb! Rózsaszínű a lába, puha a csőre. Jól elkaptam mindkét lábát! Nézd csak, milyen szépen rászaladt a hurok a tövire, éppúgy, mint a te ujjaidra!

Míg az asszonyka mindkét kezével irtózáttal takarta el az arcát, a galamb már ki is szenvedett a kés alatt. Feltettem a kopasztóvizet, s guszpusosan transzcizíroztam a galambot. Negyedóra múlva már a lábasban rotyogott.

— Hát nem szebb ez a hangja neki, mint az a buta turbékolás? — kérleltem az asszonyt. — No, valld be, hogy szebb.

— Nem eszem! Én nem eszem belőle úgyse. Edd meg magad szegényt, te haramia! — mikor a kész ebédhez invitáltam.

De a kegyetlen jószagra mégis csak közelebb húzódtam szegénykém, s mikor kísértettem egy combocskával, halálisan szégyenkezve, az éhséggel és az „elvével” küzdve, majszolni kezdte.

Másnap már ketten ültünk a pecsenyéhez, két galambot fogtam egymásután; kár, hogy kenyerünk nem volt hozzá, mert a „rezsire”, a csaletekre ment el a napi porción.

Alig két hét alatt huszonhárom galambot fogtam hurokkal az ablakunkból. Most már munkamegosztással dolgoztunk: mikor én kiraktam a hurokot, a feleségem már feltette a kopasztóvizet és megerített.

Több galamb aztán a mi utcánkban nem lévén, még Tóti doktornak, egy pesti származású emigráns orvosnak lakásablakából is fogtam nyolcat. Meg is ettük, közösen. A bohém doktor mindannyiszor „kétségkívül konstata” a madár elhalálozását, hogy se szemreflexe nincs neki, se pulzusa, aszongya. És minden teketória nélkül megadta a temetkezési engedélyt.

— Na, most már aztán nincs több — mondtam nejemnek gondterhesen, — hát el kell költöznünk. Egy galambdús utcába.

S bánatosan gondoltam a velencei Szent Márk térre, hogy oda lenne igennagyon jó elköltözni... De azt akkor, sajnos, „vízumnehézségek” miatt nem lehetett megközelíteni...

GYÖRGY FERENC

Solymos Ida

Emlékezés Juhász Gyulára

Esőfelhőkre ráhajolt,
úgy őrizte a szenvedést.
A cella-élet végja volt.

Ha mormoltatok verssorát
barbár napokban, menekedve,
láttátok, mint száll hegy iránt
holt művesek magányos lelke:
talpáig csuklyás Anonym,
az örült festő s véle Dante,
s pantomim maszkjából kitörve
mögöttük Ő, Szeged szülőtte,
— lapoztatok egy Anna-versre?

Tán sóhajtottatok, ha elment
mellettetek s magába nézett.
Szemhéja mögött kitervelt
daccal guggolt a kész ítélet,
hogy menni kell a mozdulatlan
időből, félnapot se várva!

s elernyedtt törzsszel, végtagokkal
alámerülni a halálba.

Itt nem volt párnás lakhelye.
Az űrben szarvas és patás
kosok dérszín lehelle
fújja langyosra sátorát.
Igerjétek: párnája lesz,
griffmadár tollból, lángfehérből
s kinyábol nem Prokrustes-ágy.
Na Conxy Pan-i fekhely épül.

Akkordos, fátylós ünnepély
kit nem emelt, nem is taszított...
névét mondva sóhajtsatok,
így legyen földmagasztosított.

J. Minutko:

Első szerelem

— Miért ne? — Genyka szeme tele lett ravasszággal. — Ki ne akarna moziba menni ingyen?

— Ingeny?

— Ej, te... Természetesen meg kell vinned előre a jegyeket. Egy zacskó cukorkát is, a szünetben pedig hívd limonádét inni.

— És mozi után?

— Hazakiséred, és a ká-puban megcsókolod.

— Megcsókoljam? — ennek hallatára minden erőm elhagyott.

— Miért, mit képzelte? — vert vállon Genyka néhány szor.

— Világos — mondtam mindenre elszántan, — Köszönöm!

— Milyen szép is az élet, amíg nem szerelmes az ember. Most levelet kell írnom, mozijegyet vennem. Cukorka, limonádé és mindennek tetejébe még megcsókolni... Titokban reménykedtem, hogy addig nem jutok el. Legjobb lenne, ha Ljusza egyáltalán nem jönne el a moziba. Vagy ne is írjak neki? Azt nem! Már késő visszavonulni.

Este bezárkóztam a szobámba. Egyik változat készült a másik után. Az első levél így kezdődött: „Ljusza! Mikor a nap tüzes aranykorongja rál a hideg csúcsokra...” A második: „Olyan vagyok, mint egy csillag. Ha belenéznél a lel-kemből!” Ezeket a változatokat összetettem, és a levél végleges formája ez lett:

Vinkler
László

Kislány
arcképe

„Szeretlek! Gyere ma öt órá-ra a mozihoz. Moziba megyünk. Sz. L.” (Ez Sztjepán Lebenyevet jelent.) Másnap tanítás után odaadtam a levelet Ljusának.

Fél ótkor már a mozi széles bejáratánál álltam. Az előcsarnok tele volt lármás emberekkel és én ebben a lármában reménykedtem, hogy szerelmem... nem jön el.

Mire azonban az óra kismutatoja pontosan a cifra ötöshöz ért és Ljusza még mindig nem jött, kétségbees-tem. Már jobb lett volna, ha eljön. De Ljusza nem érkezett. Az óra húsz perccel túlhaladta az ötöt és én izgá-tottan járkálam a mozi előtt. Csak fél hatkor ballagtam szomorúan haza...

— Na, mi volt? — kérdezte Genyka a következő nap.

— Nem jött — keseregtem.

— És te szomorkodsz? A lemondás a férfi természeté-hez tartozik. Meg kell, hogy magyarázza! — mondta Genyka határozottan. — Tanítás után beszélj vele. Ha akarod, elkísérlek.

— Nem. Jobb lesz egye-dül.

Megmondok neki mindent, határozottan el. Hadd tudja meg újból, hogy szeretem. Néhány óra múlva, mikor megláttam Ljusát, oda akartam menni hozzá. De Ljusza átment a másik oldalra, amikor észrevett, hozzám pedig odafutott a barátnője.

— Te vagy az Sz. L.? — kérdezte ravasszul. — Itt a leveled Ljusától!

Odanyomott a kezembe egy borítékot és elfutott. Szörnyen vert a szívem. Levél Tőle! Biztosan megmagyarázza, miért nem jött. Talán bocsánatot kér. Vagy máskor akar találkozni. Lehet, azt írja: ő is szeret engem?

A sarokba húzódtam. Remegve nyitottam ki a borítékot. Benne, nagy papíron gyönyörű betűkkel mindössze ennyi volt: „Hülye vagy!” Aláírás nélkül. Magam sem tudom miért, visszafutottam az iskolába. Leültem a helyemre. Ezek az alattomos, lelketlen nők! — sóhajtottam, majd a zsebké-szemmel nagyon nehezen belevestem a padba: „Ljusza+! Sztjopa = szerelmem!”

Lassan felengedett a szomorúság. Még nem tudtam, hogy ezzel befejeződött a gyermekkor és elkezdődött életem új, eddig ismeretlen része.

Fordította: RÉVESZ MÁRIA